

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Структура органів влади та організація державно-управлінської діяльності в період Директорії УНР (1918 – 1920 рр.)» здобувача ступеня доктора філософії

Кушка Ігоря Сергійовича

за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

Публічна презентація проведена на кафедрі публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

26 вересня 2023 року, протокол № 15

1. Актуальність теми дослідження. Анексія Криму 2014 р. та початок повномасштабної війни Російської Федерації проти України 24 лютого 2022 р., що спрямована на ліквідацію державності України, зумовили значний інтерес до вивчення історії формування, функціонування української держави. Актуальність дисертаційного дослідження визначається тим, що як і сто років тому, органи публічної влади України функціонують в умовах війни та окупації частини території України. Сучасна держава, як і колись Українська Народна Республіка доби Директорії, набуває досвіду забезпечення функціонування органів публічної влади в умовах воєнних дій. І тут, безперечно, є актуальним врахування досвіду, спадщини та помилок українського державотворення 1917 – 1920 рр.

На сьогодні одним із пріоритетних напрямів теорії та історії публічного управління є розробка та дослідження етапів розвитку українського державотворення, де особливе місце посідає Українська революція 1917 – 1920 рр., а саме – доба Директорії. Відповідний період характеризується прагненням української нації сформувати та відстояти свою незалежність. Період Директорії був найдовшим у сфері розбудови органів державної влади періоду Української революції та можливо найскладнішим в історії українського державотворення. Процес формування та розбудови структури органів центральної влади та органів місцевого самоврядування відбувався у надзвичайно складних умовах міжнародних та внутрішньополітичних процесів.

Дослідження проблеми організації державного та місцевого управління в умовах безпекових викликів дає можливість використати минулий вітчизняний досвід державотворення. Сьогодення дуже подібне до періоду Директорії УНР. Помітним є прагнення українського народу до самоутвердження та самореалізації як нації, його боротьба за збереження та розбудову незалежної національної держави, пошук нових моделей функціонування державної влади. Сфера соціально-економічного та політичного розвитку є нестабільною, а економіка країни черговий раз пристосовується до умов кризової ситуації як і сто років тому. Саме тому, досвід функціонування органів державної влади доби Директорії УНР може стати в нагоді для обрання соціальних, політичних та державних засад функціонування сучасної української держави.

Вивчення досвіду минулого сприятиме прийняттю ефективних рішень сьогодні та в майбутньому щодо формування ефективної моделі державного управління.

Актуальність вибраної теми також полягає в тому, що із значного масиву досліджень ролі та діяльності Директорії УНР поза увагою науковців залишилось ряд питань організації державно-управлінської діяльності органів центральної влади та органів місцевого управління. Фактично немає наукових доробків із зазначеної наукової проблематики. Дослідження функціонування Директорії УНР проводились переважно з позиції історичної науки, історії держави і права України, однак фактично відсутні комплексні дослідження цього етапу Української революції 1917 – 1920-х рр. з позиції науки публічного управління та адміністрування.

Мета дослідження полягала в здійсненні комплексного дослідження співвідношення та взаємодії гілок державної влади, органів місцевого самоврядування та організації державно-управлінської діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування всіх рівнів періоду Директорії Української Народної Республіки.

У роботі проаналізовано сучасні підходи до вивчення структури центральної влади та державно-управлінської діяльності доби Директорії Української Народної Республіки в наукових дослідженнях; визначено й обґрунтовано основні методологічні та теоретичні підходи до аналізу предмета дисертаційного дослідження; розкрито структуру органів законодавчої та виконавчої влади доби Директорії УНР; проаналізовано організаційно-правовий статус вищих та центральних органів державної влади та особливості організації їх управлінської діяльності Директорії в період другої Української Народної Республіки; виявлено основні внутрішні та зовнішні чинники впливу на формування органів законодавчої та виконавчої влади доби Директорії та організацію їх державно-управлінської діяльності; показано етапи реформування органів місцевого самоврядування доби Директорії УНР та проаналізовано організаційно-правовий статус та повноваження волосних, повітових та губернських комісарів як системи місцевих органів виконавчої влади; визначено подальші перспективи дослідження співвідношення та взаємодії гілок державної влади та органів місцевого самоврядування, організації їх державно-управлінської діяльності періоду Директорії Української Народної Республіки.

Тому, враховуючи значення вивчення досвіду українського державотворення та формування моделі державного управління доби Української революції 1917 – 1920-х рр. для науки публічного управління та адміністрування, історії та теорії державного управління була обрана тема дисертаційного дослідження: «Структура органів влади та організація державно-управлінської діяльності в період Директорії УНР (1918 – 1920 рр.)».

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертації «Структура органів влади та організація державно-управлінської діяльності в період Директорії УНР (1918 – 1920 рр.)» затверджена Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 5 від 20.11.2019 р.) та виконана в рамках науково-

дослідної теми кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського «Теоретико-методологічні та практичні аспекти публічного управління суспільними процесами в Україні» (номер державної реєстрації 0122U000282).

3. Наукова новизна результатів дослідження полягала в тому, що *уперше* в теорії та історії державного управління як складової науки у сфері публічного управління та адміністрування проведено комплексне дослідження структури органів влади та організації державно-управлінської діяльності в період Директорії УНР (1918 – 1920 рр.), досліджено структуру вищих, центральних органів влади та органів місцевого самоврядування Української Народної Республіки доби Директорії як системи публічного адміністрування цього періоду;

розширено знання щодо бачення тодішньою владою моделі державного устрою держави, шляхів виходу зі складної внутрішньополітичної та зовнішньополітичної кризи, напрямків реформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

доповнено сучасні підходи щодо бачення місця Директорії Української Народної Республіки в державотворчих процесах України, знання щодо організаційно-правового статусу вищих, центральних, місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування доби другої УНР;

узагальнено наукові знання щодо організаційно-правового статусу та організації управлінської діяльності Директорії, Ради Народних Міністрів та Конгресу трудового народу України;

з'ясовано особливості нормотворчої діяльності центральних органів влади Української Народної Республіки; проаналізовано вплив Директорії УНР як тимчасового революційного органу державної влади на центральні органи державної влади;

показано порушення системи публічного адміністрування в УНР доби Директорії через відсутність чіткого розподілу повноважень та координації між центральними органами влади, протиріччями між військовими та цивільними адміністраціями;

з'ясовано особливості трансформації розуміння політичною та державною елітою системи організації центральних органів влади та органів місцевого самоврядування, що завершилося розробкою нової Конституції республіки як конституційної основи нової структури влади та державно-управлінської діяльності доби Директорії УНР.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що автором дисертаційного дослідження досліджено процес становлення органів центральної влади (Директорії, Ради Народних Міністрів, Конгресу Трудового народу України) та органів місцевого самоврядування цього періоду, а також охарактеризовано нормотворчу діяльність центральних органів влади, основні проблеми у роботі державного апарату.

Матеріали дисертаційного дослідження дисертаційного дослідження можуть бути використанні у формуванні загальної історії державного управління України, при викладанні навчальних курсів з історії публічної служби України,

органів державної влади та органів місцевого самоврядування, історії України, історії держави та права України. Також матеріали дисертації можуть бути використані при написанні узагальнюючих праць з історії державного управління та історії держави і права України, а також при підготовці відповідних розділів підручників та навчально-методичних посібників.

Висновки дисертаційного дослідження становлять науково-теоретичний та практичний інтерес, можуть використовуватися в науково-дослідній та освітній діяльності.

5. Використання результатів роботи.

Результати дослідження впроваджено:

- Комунальним закладом вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»;
- Державним архівом у Вінницькій області;
- Вінницьким обласним краєзнавчим музеєм;
- Комунальний заклад «Музей Вінниці»;
- Історичним факультетом Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

6. Особиста участь автора.

Основні результати дисертаційного дослідження одержані автором особисто. Також аспірантом було підготовлено дві праці у співавторстві. У спільному дослідженні з Р. Прилипком показано особистісне ставлення державних службовців до політичних процесів, що відбувалися у перші місяці формування органів державної влади УНР доби Директорії та охарактеризовано прорахунки у формуванні органів публічної влади. У науковій публікації у співавторстві з В. Кононенком охарактеризовано політику Директорії УНР щодо реформування адміністративно-територіального устрою держави, показано негативні сторони у реалізації політики реформування територіального устрою країни. Частка власного вкладу автором у названі наукові статті складає до 70 %.

Автор розробив схеми функціонування структури органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Обґрунтував основні наукові положення, що спрямовані на дослідження особливостей формування структури органів влади та організації державно-управлінської діяльності в період Директорії Української Народної Республіки (1918 – 1920 рр.).

Дисертаційна робота виконана на кафедрі публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. *Науковий керівник* – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування *Кононенко Валерій Васильович*.

Розглянувши звіт щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Кушка Ігоря Сергійовича є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату та запозичень.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо їх оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 15 опублікованих працях: 3 – у співавторстві з іншими науковцями; 5 – у фахових журналах України (у п'яти опублікованих статтях у виданнях з переліку наукових фахових видань України (категорія Б) з спеціальності 281 Державне управління (чотирьох одноосібних та однієї у співавторстві) та спеціальності 032 Історія та археологія (однієї у співавторстві); 1 стаття – у міжнародному періодичному виданні; 2 статті – у журналах категорії В; 5 статей (тез) – у всеукраїнських конференціях, круглих столах; 1 – розробка уроку.

8. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у фахових видання

1. Кушко І. С., Кононенко В. В. Державна політика у сфері адміністративно-територіального устрою в УНР доби Директорії. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 1. URL : <https://www.nauka.com.ua/index.php/dy/issue/view/54>. (дата звернення: 22.08.2023). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.1.4>.

2. Кушко І. С. Структура та повноваження Ради Народних Міністрів у системі органів публічного управління доби Директорії Української народної республіки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. Публічне управління та адміністрування*. 2022. Т. 33 (72), № 3. С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2022.3/02>.

3. Кушко І. С. Організаційно-правовий статус Конгресу Трудового народу в системі органів державної влади Української народної республіки доби Директорії. *Публічне управління та адміністрування в Україні*. 2022. № 8. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.32843/rma2663-5240-2022.28.3>.

4. Кушко І. С. Організаційно-правовий статус органів місцевого самоврядування в системі публічного управління Української народної республіки доби Директорії. *Держави та регіони. Сер. Публічне управління і адміністрування*. 2021. № 4 (74). С. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2021.4.2>.

5. Кушко І. С., Прилипка Р. П. Перші кроки Директорії у грудні 1918 – січні 1919 рр. за спогадами діячів української революції. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер. Історія : зб. наук. пр. / за заг. ред. О. А. Мельничука*. Вінниця : Твори, 2020. Вип. 31. С. 119–128. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2019-31-119-127>.

Наукові праці у зарубіжних виданнях

6. Kushko I. S. Legal status of the directory of the Ukrainian national republic as a body of collegiate authority (November 1918 – November 1919). *Modern Science – Moderní věda*. Praha. Česká republika, Nemoros. 2021. № 4. P. 71 –79.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Кушко І. С., Кононенко В. В. Формування місцевих органів влади періоду УНР Директорії (на прикладі сільських комісарів). *Грааль науки*. 2021. № 9. С. 114–118. DOI: [10.36074/grail-of-science.22.10.2021.14](https://doi.org/10.36074/grail-of-science.22.10.2021.14).

8. Кушко І. С. Державотворчий процес періоду Директорії : розробка уроку. *Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу*. 2020. Вип. 1. С. 142–149.

9. Кушко І. С. Директорія в системі державного управління УНР у перші місяці роботи (листопад 1918 р. – січень 1919 р.). *Modernization of today's science: experience and trends : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, May 21, 2021. Singapore, Republic of Singapore : European Scientific Platform. 2021. Vol. 1.*

10. Кушко І. С. Організаційно-правові проблеми функціонування органів центральної влади УНР в умовах війни з Радянською Росією (1919-1920-ті роки). *Політичні, правові та організаційні проблеми діяльності органів публічної влади та публічних службовців у воєнний та повоєнний періоди : зб. матеріалів «круглого столу»* (м. Вінниця, 23 черв. 2022 р.). Київ ; Вінниця : Друк, 2022. С. 134–138.

11. Кушко І. С. Перебування Директорії у Вінниці. *Вінниччина: минуле та сьогодення: краєзнавчі дослідження. До 100 річчя української революції. XXX Вінн. Всеукраїн. наук.-іст. краєзнав. конф.* (м. Вінниця, 26 верес. 2019 р.). Вінниця, 2019.

12. Кушко І. С. Правовий статус Державної Народної Ради Української народної республіки доби Директорії. *Грааль науки*. 2021. № 5. С. 56–60. DOI: 10.36074/grail-of-science.04.06.2021.010.

13. Кушко І. С. Рада Народних Міністрів у системі органів державного управління доби Директорії Української народної республіки. *Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти та суспільства : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 22 черв. 2022 р.). Полтава, 2022. Ч. 2.

14. Кушко І. С. Місце Директорії у державному апараті Української народної республіки (1919 р.). *Публічне управління і право: історія, теорія, практика : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. В. Кононенко*. Вінниця : Друк, 2021. № 1. С. 85–92.

15. Кушко І. С. Проблеми функціонування органів державної влади Української народної республіки доби Директорії. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. В. Кононенко*. Вінниця : Друк, 2022. № 2. С. 85–92.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Кушка І. С. «Структура органів влади та організація державно-управлінської діяльності в період Директорії УНР (1918 – 1920 рр.)» за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради Закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а також напряму досліджень освітньо-наукової програми Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського з спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу «Структура органів влади та організація державно-управлінської діяльності в період Директорії УНР (1918 – 1920 рр.)», подану Кушко Ігорем Сергійовичем на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуючий публічної презентації:
доктор наук з державного управління,
професор

О/

Олег ЛАЗОР

